

Sieci przemysłowe i protokoły komunikacji

Wykład

dr inż. Robert Kazała

Modbus

- Protokół komunikacyjny stworzony w 1979 roku przez firmę Modicon.
- Służył do komunikacji z programowalnymi kontrolerami tej firmy.
- Opracowany z myślą do zastosowań w automatyce
- Protokół jest otwarty i wolny od opłat
- Przesyłane komunikaty są zabezpieczone przed przekłamaniami
- Sygnalizacja błędów
- Jest standardem przyjętym przez większość producentów sterowników przemysłowych
- Jest łatwy do wdrożenia i utrzymania
- www.modbus.org

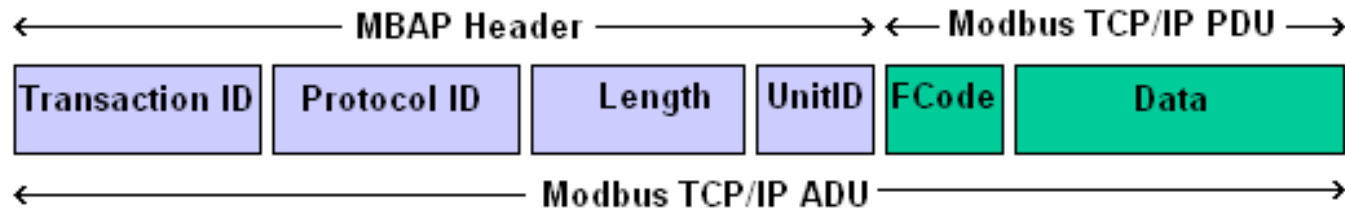
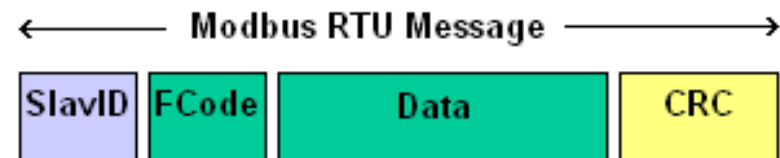
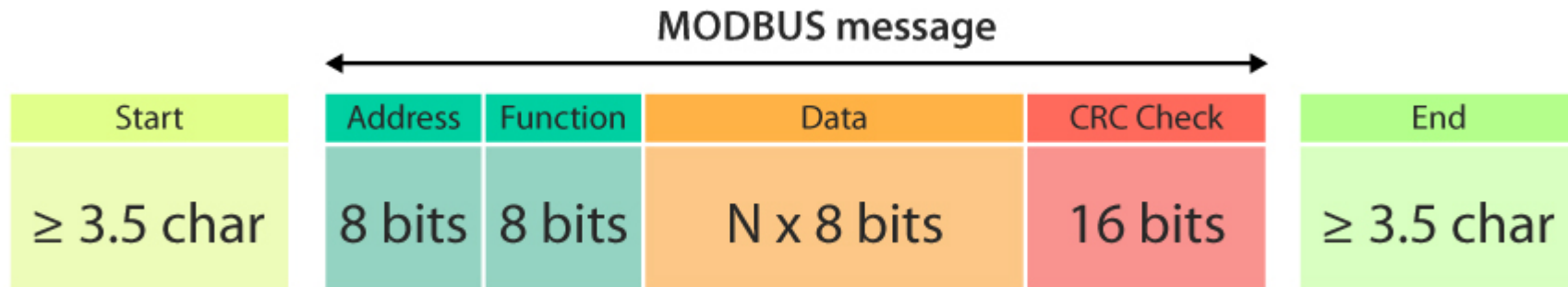
Modbus – sposób przesyłania

- Protokół Modbus może być implementowany na sieci w standardzie RS232, ale wtedy jest typu punkt-punkt., z jednym urządzeniem nadrzędnym (master) i jednym podrzędnym (slave).
- W przypadku sieci RS485 można uzyskać strukturę wielopunktową, z jednym urządzeniem nadrzędnym (master) i wieloma podrzędnymi (max. 247)
- ASCII - system kodowania heksadecymalny 0-9, A-F. Dane wysyłane szesnastkowo (po dwa kody ASCII). Każdy znak zajmuje 4 bity.
- RTU - system kodowania dwójkowy 0/1. Dane wysyłane binarnie jako liczby ośmiobitowe.
- TCP - dane wysyłane po sieci LAN zgodnie z protokołem TCP/IP.

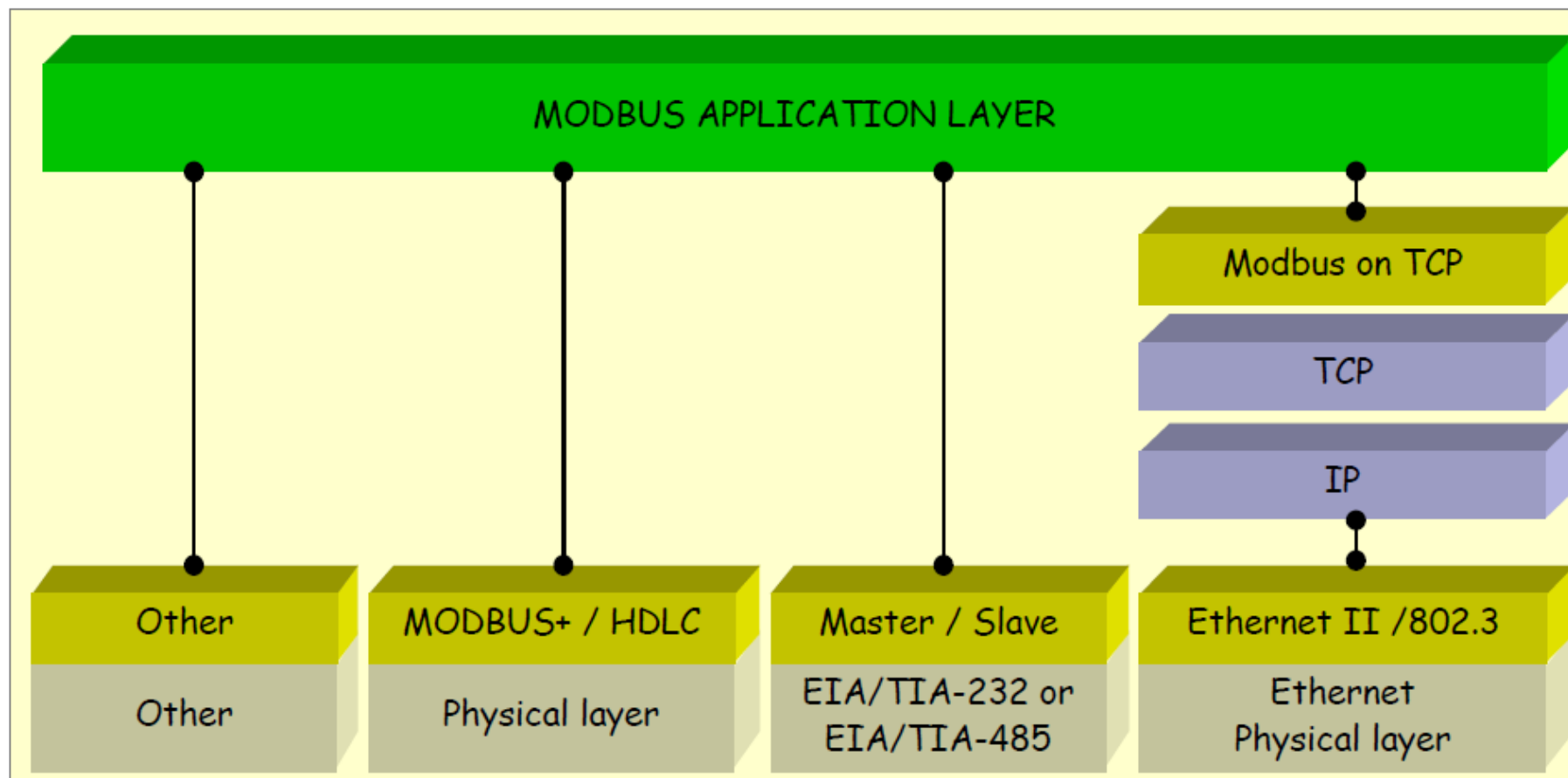
Modbus - RTU

- W celu nawiązania komunikacji z modułami Slave sterownik Master wysyła komunikaty zawierające:
 - *adres modułu Slave,*
 - *kod funkcji,*
 - *dane,*
 - *bity kontrolne.*
- Adres urządzenia to liczby z zakresu 0-247.
- Adres 0 zarezerwowany jest dla komunikatów typu broadcast – wysyłanych do wszystkich urządzeń Slave, zaś adresy od 1 do 247 wskazują już konkretne moduły.
- Z wyjątkiem komunikatów typu broadcast (tylko odbiór), urządzenia Slave zawsze odpowiadają na komunikaty wysyłane przez Mastera, który w ten sposób ma pewność, że odebrały one komunikat.

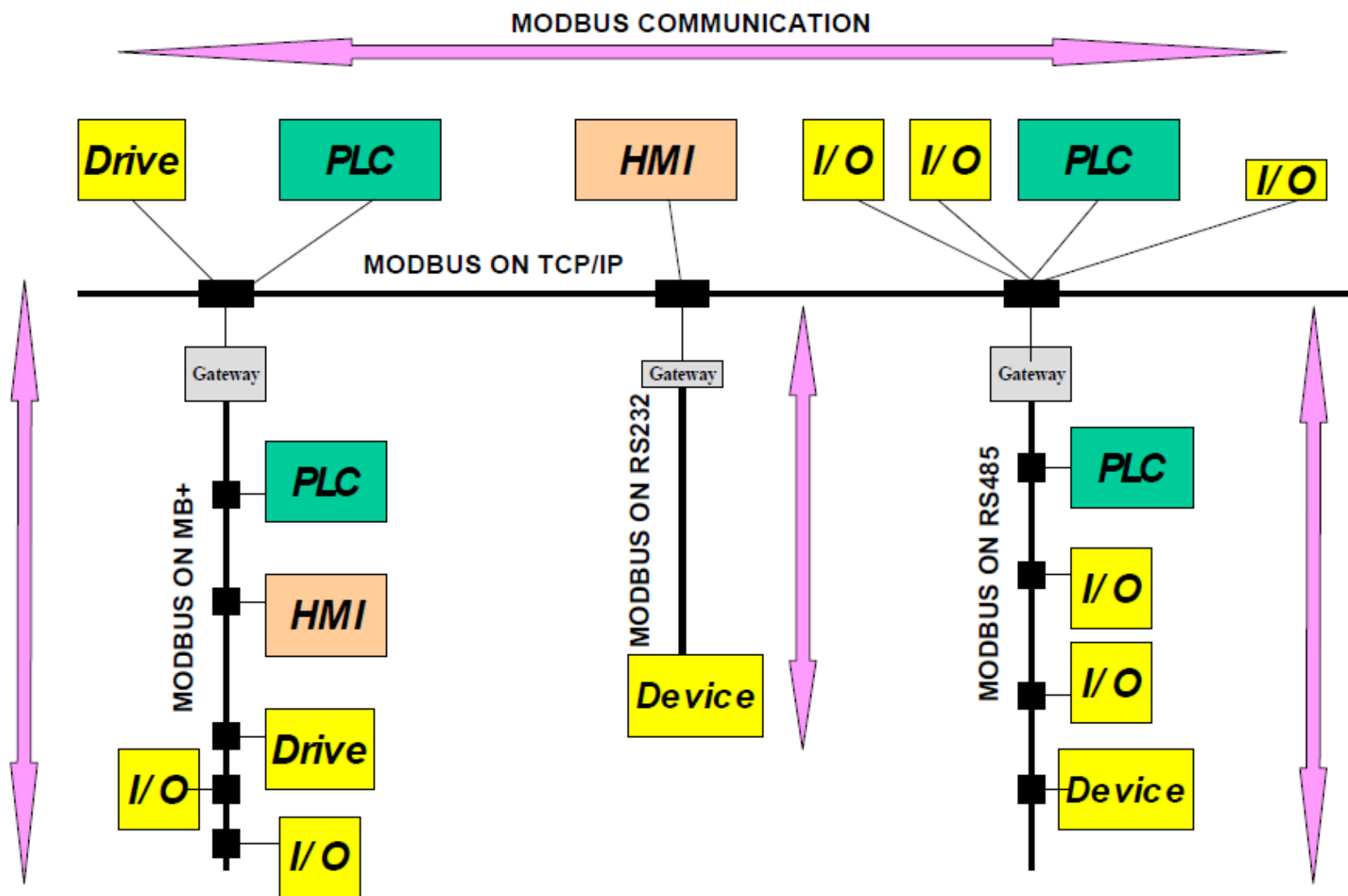
Modbus - ramka

Modbus – stos komunikacyjny

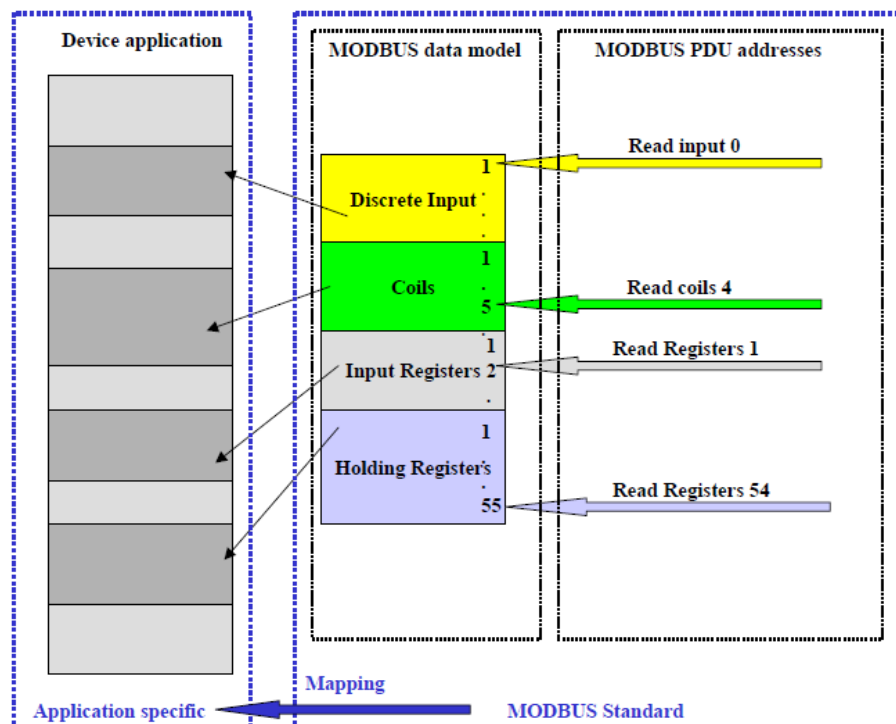

Modbus – przykładowa struktura sieci

Modbus – typy danych, adresowanie

Typ	Rodzaj zmiennej	Możliwość zapisu	Wykorzystanie
Discretes Input Wejścia dwustanowe	Single bit Jedno-bitowy	Read Tylko odczyt	dwustanowe wejścia albo wyjścia urządzeń
Coils Cewka , przekaźnik	Single bit Jedno-bitowy	Read /Write Odczyt / zapis	przekaźniki wewnętrzne, wyjścia urządzeń
Input Registers Rejestry wejściowe	16-bit Word Słowo 16-bitowe	Read Tylko odczyt	Liczbowe wartości na wejściach lub wyjściach
Holding Registers Rejestry pamiętające	16-bit Word Słowo 16-bitowe	Read /Write Odczyt / zapis	Odczyty i zapisy do rejestrów wewnętrznych

Modbus – definicje podstawowych kodów

Opis funkcji	Kod funkcji (dziesiętnie)	Kod funkcji (szesnastkowo)
Read Coils Odczyt stanów wyjść binarnych. Np. wyjść PLC	01	0x 01
Read Discrete Inputs Odczyt stanów wejść binarnych. Np. wejść PLC	02	0x 02
Read Holding Register Odczyt rejestrów pamiętających	03	0x 03
Read Input Register Odczyt rejestrów wejściowych np. wartości z wejść analogowych PLC	04	0x 04
Write SingleCoils Zapis jednego wyjścia binarnego, ustawianie przekaźnika	05	0x 05
Write single Register Zapis do jednego rejestru pamiętającego	06	0x 06
Write Multiple Coils Zapis wielu wyjść binarnych, ustawianie przekaźników	15	0x0F
Write Multiple Registers Zapis do wielu rejestrów	16	0x 10
Diagnostyka, zgłaszanie błędów	03	0x08

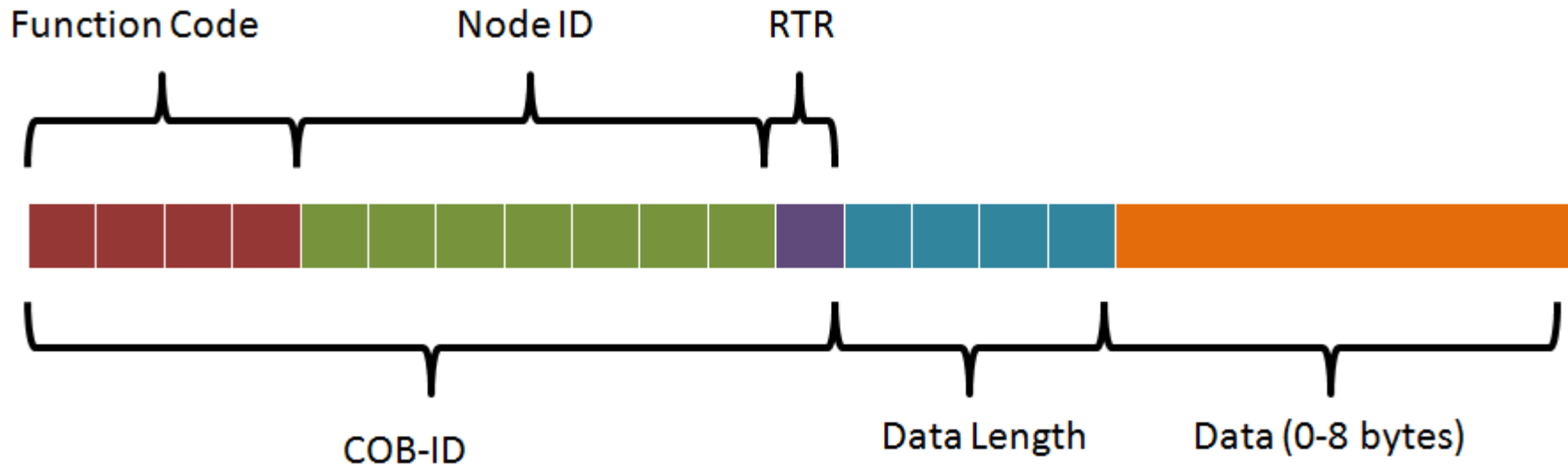
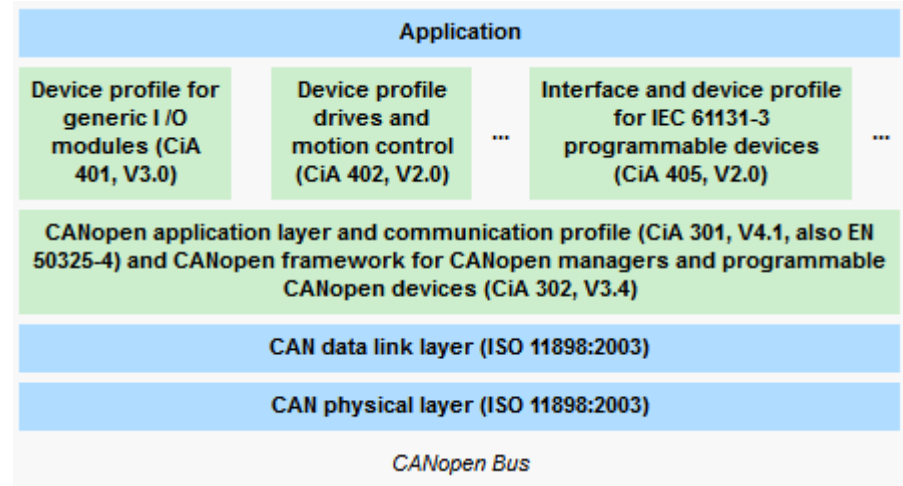
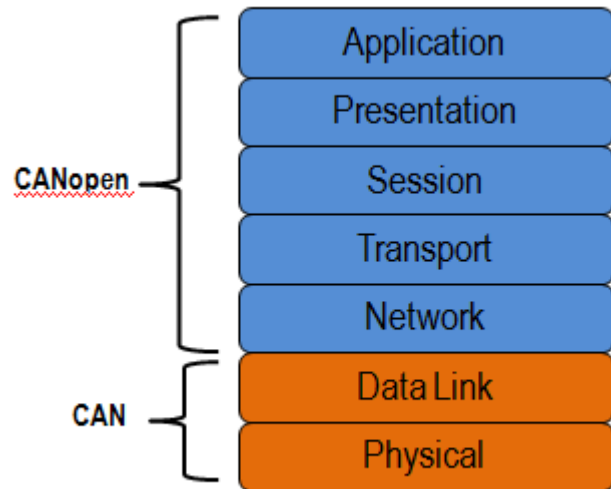
Profibus

- Profibus jest siecią przemysłowa czasu rzeczywistego opracowana przez konsorcjum firm koordynowane przez firmę Siemens. Przeznaczona do rozproszonego sterowania i nadzoru.
- W warstwie fizycznej możliwe jest zastosowanie dwóch przewodów miedzianych, skrętki lub światłowodu.
- Odmiany Profibus:
 - *DP (ang. Decentralized Peripherals) sieć czasu rzeczywistego zorientowana na przesyłanie krótkich komunikatów*
 - *FMS (ang. Fieldbus Message Specification) – zastosowanie do sieci wymagających przesyłania większych porcji danych (np. SCADA <> PC)*
 - *PA (ang. Process Automation) – możliwość stosowania w środowiskach zagrożonych wybuchem, te same linie służą do zasilania i do transmisji danych.*

CANOpen

- Protokół wysokiego poziomu CANopen, bazuje bezpośrednio na podstawowym protokole CAN i został opracowany z myślą o zastosowaniu w przemysłowych sieciach wbudowanych, lokalnych.
- CANopen to standard europejski – EN 50325-4.
- Zapewnia on integratorom i klientom przemysłowym swobodę organizacji sieci i dołączania do niej nowych urządzeń w praktyce wg zasady plug-and-play, bez większych problemów z kompatybilnością i otwartością standardu.
- Opracowaniem profili dla różnych zastosowań zajmuje się grupa użytkowników i producentów urządzeń standardu CAN (CiA – CAN In Automation), zrzeszająca obecnie ok. 520 podmiotów.
- Profile aplikacyjne ułatwiają działanie wszystkim osobom zaangażowanym na etapach produkcji, instalacji i integracji sieciowej zaawansowanych, specjalistycznych urządzeń.

CANOpen

CANopen Object Dictionary

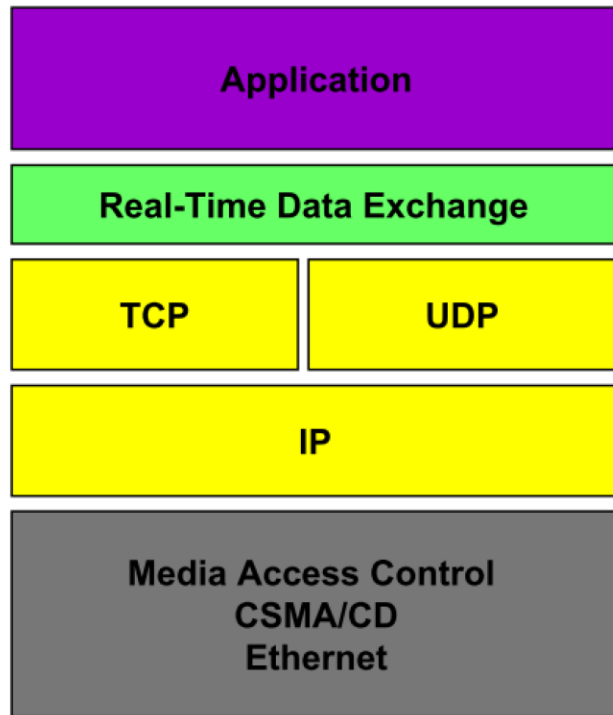
- CANopen Object Dictionary jest uporządkowaną grupą obiektów.
- Każdy obiekt posiada swój 16bitowy indeks, oraz dodatkowo 8-bitowy subindeks.
- Każdy węzeł w sieci posiada swój własny Object Dictionary, który całościowo opisuje wszystkie jego parametry oraz zachowanie w sieci.
- Pełny opis Object Dictionary dla konkretnego typu urządzenia jest dostarczany przez producenta i znajduje się w Electronic Data Sheet (EDS), który jest plikiem ASCII z rozszerzeniem *.eds.
- Na podstawie EDS powstaje opis konkretnego, sparametryzowanego urządzenia w sieci – Device Configuration File (DCF).
- DCF posiada taką samą składnię jak EDS, zdefiniowaną w specyfikacji opracowanej przez CIA – CiA 306 DS V1.3.
- Pliki te są używane przez Menadżery sieci CANOpen w celu łatwej parametryzacji transmisji i urządzeń w sieci.

CANopen - Mechanizmy komunikacji: PDO i SDO

- W sieci wyróżniamy dwie główne metody komunikacji: Service Data Object oraz Process DataObject.
 - *Service Data Object pozwalają na dostęp do Object Dictionary urządzeń sieci oraz transmisje większej niż 8 bajtów ilości danych. Mechanizm transmisji z potwierdzeniem odbioru, stąd każde SDO posiada dwa różne identyfikatory. Typowo SDO jest używany do konfiguracji węzłów sieci.*
 - *Process Data Object, może być opisany jako komunikacja typu Producent – Konsument. Został zoptymalizowany do szybkiej transmisji danych. Jest wykorzystywany do transmisji danych w czasie rzeczywistym (stany Wejść/Wyjść, wartości analogowych etc.). Nie wymaga potwierdzenia odbioru, wykorzystuje wyższe priorytety wiadomości (COB-ID, CAN-ID). Struktura zawartości ramki PDO musi być wcześniej zdefiniowana i znana zarówno nadawcy jak i odbiorcy. Ilość danych w jednym PDO jest ograniczona od 1 do 8 bajtów. Przykładowo, jeden PDO może transmitować stan maksymalnie 64 wartości I/O lub czterech 16-bitowych wartości analogowych. Obiekty PDO, w zależności od konfiguracji, mogą być transmitowane cyklicznie, na żądanie innego urządzenia lub wyzwane przez zmianę wartości mapowanej w PDO.*

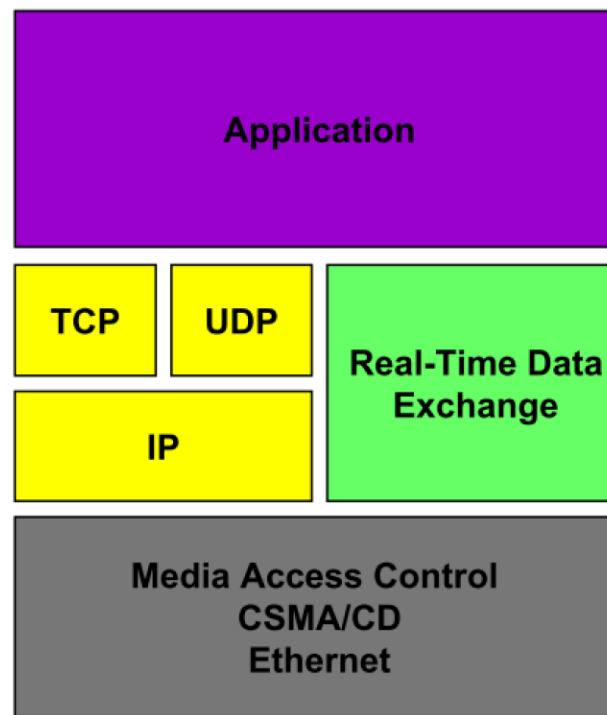
Warianty architektury RT Ethernet

Architecture 1

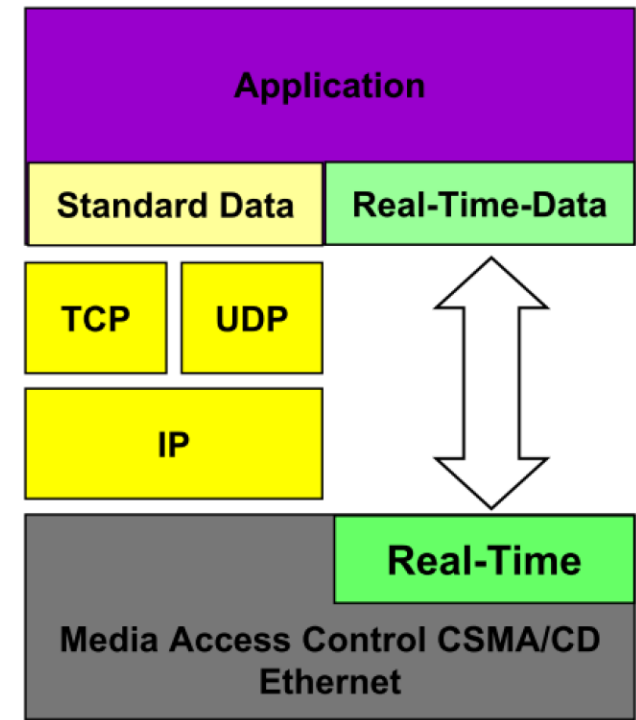
Standard Ethernet TCP/IP:
EtherNet/IP, HSE, JetSync,
ModbusTCP, PNet, Safeethernet,
VNET

Architecture 2

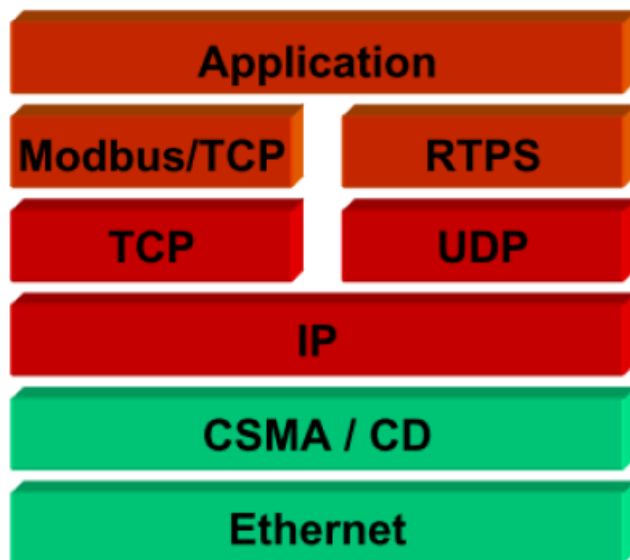
**Software (S/W) By-Passing
Layer 3 und 4:**
ETHERNET Powerlink, PROFINet
V2

Architecture 3

**Hardware (H/W) By-Passing
Layer 3 und 4:**
EPA, EtherCat, PROFINet V3,
SERCOS III, TCnet

Modbus/TCP

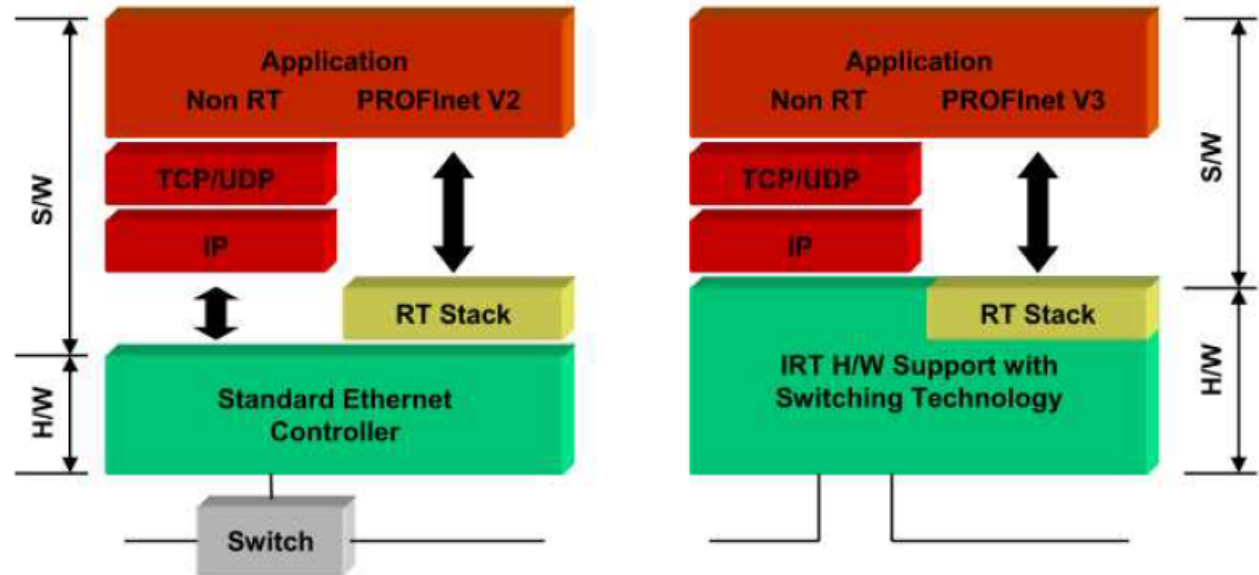

- User Organization : Modbus-IDA
- Developed by Modicon (Schneider Electric), France
- Porting of the Modbus-protocol to TCP
- ModbusTCP is very simple and easy to implement
- RTPS (Real-Time Publish and Subscribe) as enhancement
- Specification is publicly available

- Profinet przez Prjest rozwijany przez konsorcjum PROFIBUS International.
- Profinet pozwala na integrację w jednej sieci prostych urządzeń polowych oraz aplikacji krytycznych czasowo.
- Komunikacja ma trzy poziomy wydajności:
 - *TCP, UDP i IP dla danych niekrytycznych czasowo,*
 - *Soft Real Time (SRT) dla danych krytycznych czasowo,*
 - *izochroniczny tryb Real Time (IRT) do wyjątkowo wymagających zastosowań.*
- Jako elementy aktywne wykorzystywane są specjalne switche.

Profinet

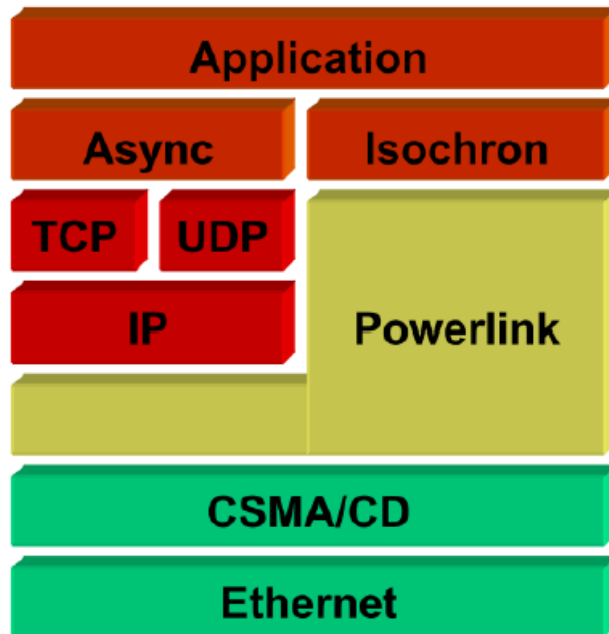
- User organization: Profibus Nutzerorganisation
- ProfiSafe is in development (Porting from Profibus to Profinet)
- Developed by Siemens, Germany
- V2: Software implemented (RT)
V3: Hardware implemented (IRT)
- Communication mode:
Profinet IO (RT & IRT)
Profinet CBA (TCP/IP or RT)

Ethernet Powerlink

- Ethernet Powerlink-wspierany przez EPSG.
- Składa się z podsieci (domen) czasu rzeczywistego.
- Aby uniknąć kolizji, mechanizm CSMA/CD jest wyłączony.
- Dostęp do sieci jest podzielony na cykliczne szczeliny czasowe, przydzielane każdemu punktowi sieci przez stację zarządzającą.

Ethernet Powerlink

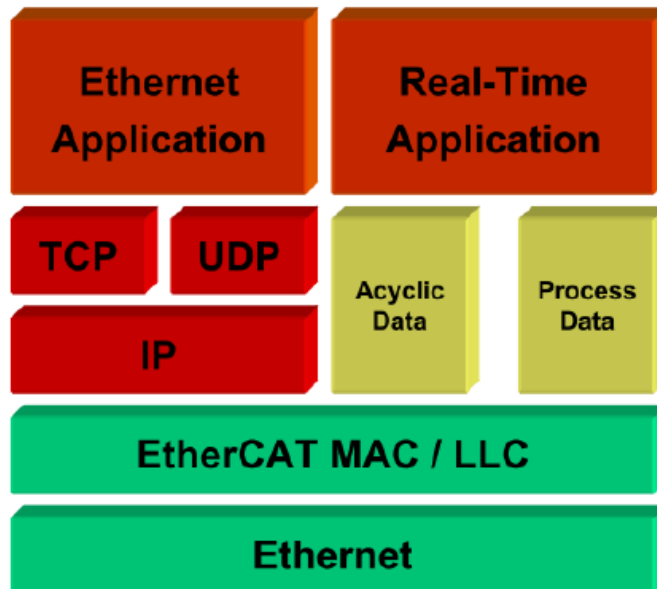

- User organization : Ethernet Powerlink Standardization Group
- Developed by Firma B&R, Austria
- IEEE 1588 is part of the concept
- EPL Safety up to SIL 3 (4)
- EPL is based on a fixed access control to the bus. A master informs the Slaves about their time slots. One free slot for CSMA/CD.
- (Transparent) Gateway for communication to the outside.
- profiles based on CANopen

EtherCAT

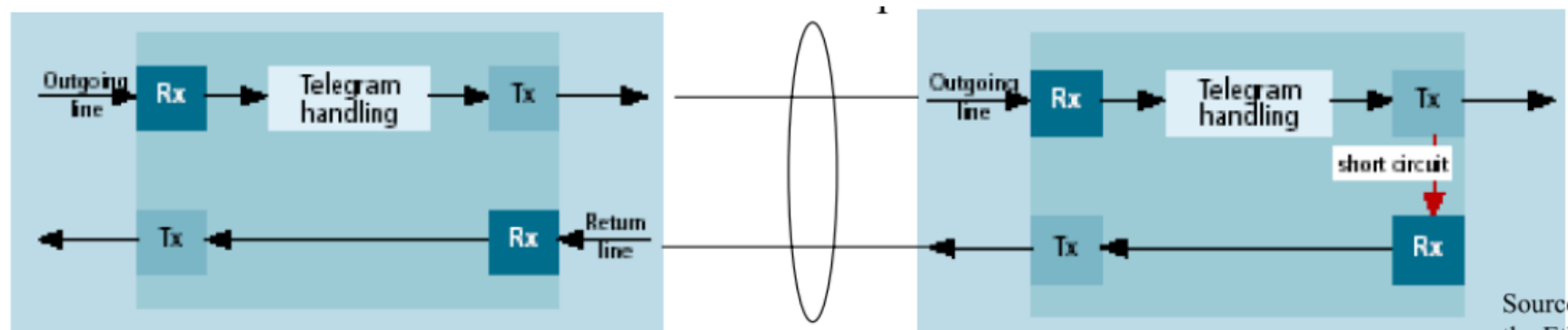
- Protokół rozwijany przez EtherCAT Technology Group.
- Protokół wykorzystuje ramki ethernet.
- Interpretacja danych odbywa się "w locie", w pełni sprzętowo.
- EtherCAT jest najszybszym protokołem wykorzystujący Ethernet osiąga 1000 I/O binarnych w 30 μ s.
- Masterem może być dowolny komputer wyposażony w kartę sieciową.
- W przypadku urządzeń podrzędnych (slave) nie jest możliwe wykorzystanie typowej karty sieciowej i wymagane są interfejsy sieciowe realizowane na specjalizowanych układach scalonych.

EtherCAT

- User organization: EtherCAT Technology Group
- Developed by Beckhoff, Germany
- Bases directly on MAC-Layer
- IP-Protocol is tunnelled within EtherCAT
- Ethernet-Frames are processed on-the-Fly
- IEEE 1588 part of the concept
- EPL Safety up to SIL 3
- profiles based on CANopen & ServoDrive

EtherCAT

Ethernet cable

Source: EtherCat
the Ethernet
fieldbus,

EtherNet/IP

- Ethernet/IP -wspierany przez ODVA i ControlNet. Używa CommonInterfaceProtocol(CIP), który jest wspólny dla sieci Ethernet/IP, ControlNet i DeviceNet. W sieci Ethernet/IP, wymiana danych krytycznych czasowo oparta jest na modelu producer/consumer. Największą zaletą tego modelu jest większa efektywność wykorzystania pasma. Dane konfiguracyjne, diagnostyczne i I/O przesyłane są przez standardowy ethernet.
- Ethernet Powerlink-wspierany przez EPSG. Ethernet Powerlink składa się z podsieci (domen) czasu rzeczywistego. Aby uniknąć kolizji, mechanizm CSMA/CD jest wyłączony. Dostęp do sieci jest podzielony na cykliczne szczeliny czasowe, przydzielane każdemu punktowi sieci przez stację zarządzającą.

Wymiana danych - DDE

- DDE (ang. Dynamic Data Exchange) - protokół wprowadzony w Microsoft Windows 3.x (dostępny też w OS/2 i Mac OS), który pozwalał aplikacjom komunikować się ze sobą w taki sposób, że gdy zawartość dokumentu utworzonego w jakiejś aplikacji (np. edytorze tekstów lub arkuszu kalkulacyjnym) została zmodyfikowana, automatycznie ulegał modyfikacji inny dokument, do którego był dołączony ten pierwszy.
- Typowym zastosowaniem DDE była aktualizacja dokumentu tekstowego, gdy zmieniła się zawartość arkusza kalkulacyjnego dołączonego do tego dokumentu.

- Mechanizm DDE został potem zastąpiony przez sprawniejszy i bogatszy funkcjonalnie mechanizm OLE (Object Linking and Embedding).
- NetDDE umożliwia aplikacjom zgodnym z DDE żądanie i otrzymywanie danych z innej zgodnej z DDE aplikacji uruchomionej na węźle zdalnym w sieci lokalnej.

- Jeżeli ma być współdzielona grupa zmiennych, wtedy dla takiej grupy musi istnieć jeden DDE serwer i jeden lub większa ilość DDE klientów.
- DDE serwer "posiada" wszystkie zmienne, klienci odwołują się do tych zmiennych, mogą te zmienne odczytywać i zapisywać do nich, jeżeli jest to dozwolone.
- Adres współdzielonej zmiennej składa się z trzech części:
 - *service (aplikacja): w większości przypadków nazwa aplikacji (w systemie PROMOTIC jest to słowo "PROMOTIC" lecz można to zmienić)*
 - *topic (temat): nazwa strefy danych (w systemie PROMOTIC jest to słowo "OBJECT" i nie można go zmienić)*
 - *item (pozycja): nazwa konkretnej zmiennej (w systemie PROMOTIC określa projektant aplikacji)*
- Wykorzystanie DDE jest bardzo proste dla projektanta i wystarczy tylko w wybranych zmiennych w obiekcie PmData wytworzyć ExtDdeClient i wypełnić parametry adresu DDE.

- OPC jest przemysłowym standardem komunikacji stworzonym przez producentów sprzętu i oprogramowania.
- Utworzyli oni organizację OPC Foundation, której zadaniem jest rozwijanie tego standardu.
- W chwili jej członkami jest ponad trzysta firm, wśród nich: CAS, Microsoft, GE, Siemens, Rockwell, ABB.
- Standard OPC definiuje sposoby komunikacji między urządzeniami przemysłowymi, przez co pozwala uniezależnić oprogramowanie monitorujące i sterujące od producentów sprzętu.

- W ramach projektu zajmującego się standaryzacją OPC powstały różne specyfikacje, z których każda definiuje odrębną funkcjonalność.
- Wśród istniejących specyfikacji możemy wyróżnić:
 - *OPC Data Access (OPC DA)*
 - *OPC Historical Data Access (OPC HDA)*
 - *OPC Alarms & Events (OPC A&E)*
 - *OPC Security*
 - *OPC BatchOPC*
 - *OPC XML DA*
- Unified Architecture (OPC UA)

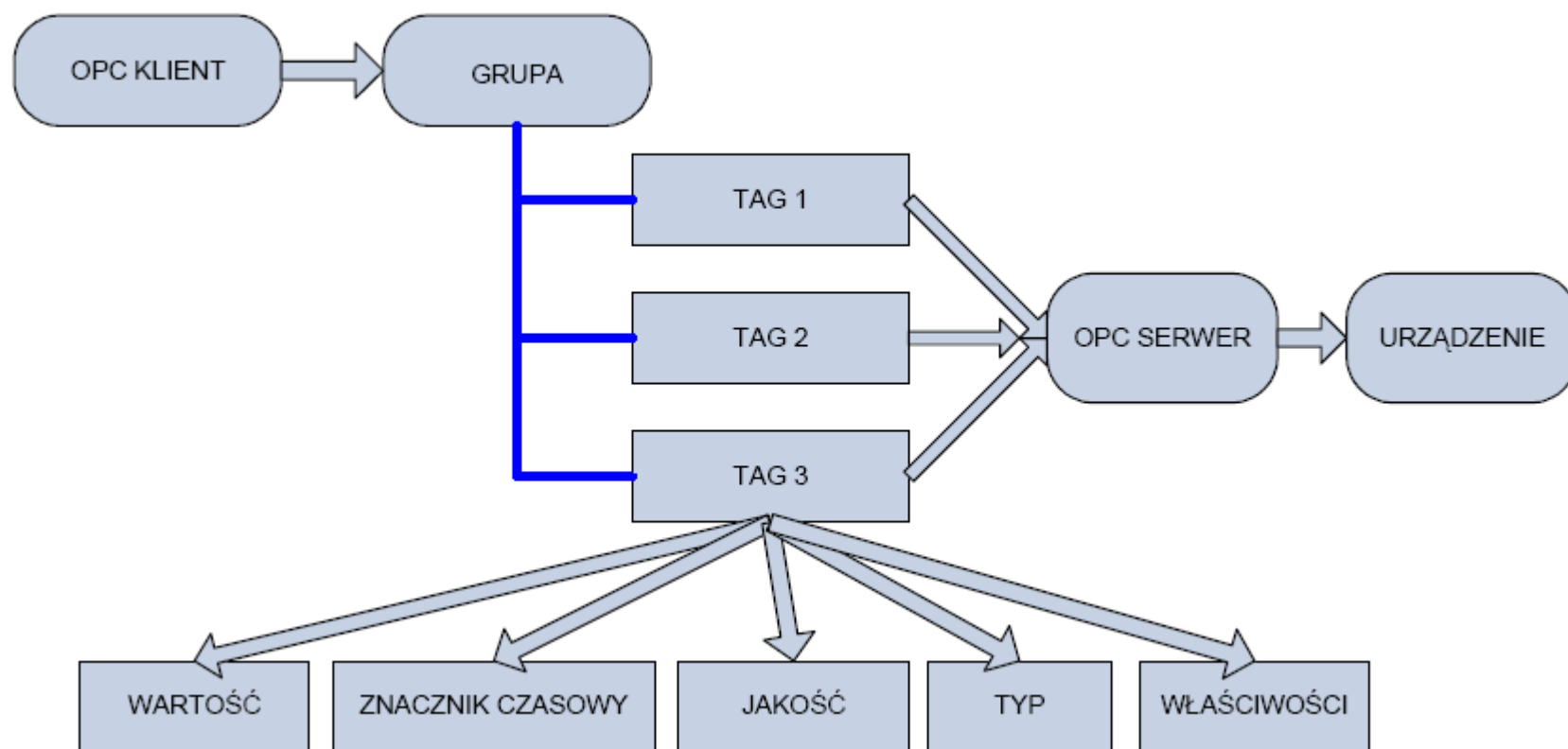
OPC Data Access (OPC DA)

- OPC Data Access umożliwia dostęp do aktualnych danych generowanych w czasie rzeczywistym.
- Przy pomocy OPC DA do serwera OPC kierowane są zapytania o aktualne wartości zmiennych procesowych - temperatur, ciśnień itp.
- Komunikacja z każdym serwerem odbywa się w taki sam sposób, z wykorzystaniem tego samego formatu.
- Klient nie musi wiedzieć, w jaki sposób serwer komunikuje się z urządzeniem.
- Wielu klientów może korzystać jednocześnie z tych samych danych udostępnianych przez serwer.
- OPC DA daje dostęp (możliwość odczytu lub zapisu) do pojedynczych elementów (tagów), z których każdy posiada wartość, znacznik czasowy, typ i jakość.
- Znacznik czasowy może być generowany przez urządzenie lub przez serwer OPC (jeżeli dane urządzenie nie generuje znacznika).
- Przy pomocy OPC DA nie jest możliwe przeglądanie wartości wcześniejszych, a jedynie aktualnych.

OPC Data Access (OPC DA)

- Klient OPC może logicznie podzielić odczytywane dane na grupy, charakteryzujące się np. różnymi czasami skanowania (czasem pomiędzy dwoma kolejnymi odczytami), trybem odczytu, itp.
- Charakterystyczną cechą grupy jest jej odczyt w jednej transakcji.
- W zależności od wersji OPC DA możliwe są dwa tryby odczytu danych:
 - *synchroniczny – odczyt występuje zawsze w jednakowych odstępach czasowych,*
 - *asynchroniczny – odczyt występuje wtedy, gdy pewne dane ulegną zmianie – możliwa jest definicja progów, po przekroczeniu których powinien nastąpić odczyt.*

OPC Data Access (OPC DA)

OPC Data Access (OPC DA)

- Dostęp do danych przy pomocy OPC DA może odbywać się na trzy sposoby:
 - z wykorzystaniem *COM/DCOM*,
 - z wykorzystaniem *XML (eXtensible Markup Language)* i protokołu *SOAP (Simple Object Access Protocol)*,
 - za pośrednictwem technologii *.NET Remoting*, posiadającej szersze możliwości niż *DCOM* (obsługa różnych formatów i protokołów komunikacji, łatwa komunikacja za pośrednictwem Internetu).
- OPC DA występuje w wielu wersjach, z których najnowszą jest wersja 3.0. (każda wersja zapewnia inny zestaw interfejsów, jednak powinna być zachowana kompatybilność wsteczna).

- Poprzednie wersje specyfikacji OPC bazowały na modelu COM/DCOM, co praktycznie uniemożliwiało komunikację pomiędzy różnymi platformami.
- OPC Foundation zdecydowała, że XML może zostać użyty do definiowania wiadomości przesyłanych pomiędzy klientem a serwerem.
- W rezultacie OPC Foundation rozpoczęła pracę nad nową wersją specyfikacji OPC DA nazwaną OPC XML DA.
- XML stał się językiem szeroko stosowanym w Internecie i właśnie o ten standard został oparty protokół komunikacyjny SOAP, który bardzo szybko upowszechnił się wśród producentów oprogramowania.
- Nowa strategia rozwoju OPC została oparta właśnie o język XML i protokół SOAP.

OPC Unified Architecture (OPC UA)

- OPC Unified Architecture jest nowym niezależnym od platformy systemowej standardem, który pozwala na komunikację pomiędzy różnymi typami systemów i urządzeń poprzez wysyłanie wiadomości pomiędzy klientem a serwerem.
- Dzięki zastosowaniu ogólnie przyjętych standardów sieciowych serwer OPC i klienci OPC mogą działać na różnych platformach.
- Standard OPC Unified Architecture, bazuje na ogólnie przyjętych protokołach komunikacyjnych, takich jak TCP/IP, HTTP, SOAP, co zapewnia bardzo dużą skalowalność rozwiązań implementowanych w oparciu o tę technologię.
- OPC Unified Architecture umożliwia przesyłanie danych za pośrednictwem różnych formatów m.in. formatu opartego o XML i formatu binarnego.

OPC Unified Architecture (OPC UA)

- OPC Unified Architecture jest nowym niezależnym od platformy systemowej standardem, który pozwala na komunikację pomiędzy różnymi typami systemów i urządzeń poprzez wysyłanie wiadomości pomiędzy klientem a serwerem.
- Dzięki zastosowaniu ogólnie przyjętych standardów sieciowych serwer OPC i klienci OPC mogą działać na różnych platformach.
- Standard OPC Unified Architecture, bazuje na ogólnie przyjętych protokołach komunikacyjnych, takich jak TCP/IP, HTTP, SOAP, co zapewnia bardzo dużą skalowalność rozwiązań implementowanych w oparciu o tę technologię.
- OPC Unified Architecture umożliwia przesyłanie danych za pośrednictwem różnych formatów m.in. formatu opartego o XML i formatu binarnego.

OPC Unified Architecture (OPC UA)

- OPC Unified Architecture jest nowym niezależnym od platformy systemowej standardem, który pozwala na komunikację pomiędzy różnymi typami systemów i urządzeń poprzez wysyłanie wiadomości pomiędzy klientem a serwerem.
- Dzięki zastosowaniu ogólnie przyjętych standardów sieciowych serwer OPC i klienci OPC mogą działać na różnych platformach.
- Standard OPC Unified Architecture, bazuje na ogólnie przyjętych protokołach komunikacyjnych, takich jak TCP/IP, HTTP, SOAP, co zapewnia bardzo dużą skalowalność rozwiązań implementowanych w oparciu o tę technologię.

OPC Unified Architecture (OPC UA)

- OPC Unified Architecture umożliwia przesyłanie danych za pośrednictwem różnych formatów m.in. formatu opartego o XML i formatu binarnego.
- Serwer OPC zbudowany w oparciu o Unified Architecture definiuje swoim klientom zestaw usług, jakie oferuje oraz format danych procesowych za pośrednictwem, którego ma odbywać się komunikacja.